

РАДА ЄВРОПИ
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

Справа «Агрокомплекс проти України»

(Заява № 23465/03)
(Справедлива сатисфакція)РІШЕННЯ
25 липня 2013 року
ОСТАТОЧНЕ
09.12.2013*Стислий виклад.*

Рішенням від 6 жовтня 2011 року (щодо суті) Суд встановив кілька порушень статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу щодо провадження у справі про банкрутство, ініційованого підприємством-заявником стосовно державного нафтопереробного заводу «ЛиНОС». Суд постановив, що національні суди, що розглядали справу, не можна вважати незалежними або безсторонніми з огляду на кричуще втручання вищих органів державної влади у хід провадження. Він також постановив, що принцип юридичної визначеності, закріплений у статті 6 Конвенції, було порушено скасуванням остаточної судової ухвали від 2 липня 1998 року, якою визначалася сума заборгованості заводу «ЛиНОС» перед підприємством-заявником. Крім того, тривалість провадження у справі про банкрутство, про яку йдеться, була визнана надмірною. Насамкінець, Суд встановив порушення статті 1 Першого протоколу у зв'язку з вищезазначеними питаннями, оскільки провадження, про яке йдеться, мало безпосередній вплив на майнові інтереси підприємства-заявника.

Оскільки питання застосування статті 41 Конвенції щодо справедливої сатисфакції не було готове для вирішення, Європейський суд відклав його розгляд та запропонував Уряду та підприємству-заявнику надати протягом трьох місяців з дати, коли рішення набуло статусу остаточного, свої письмові зауваження з цього питання та, зокрема, повідомити Суд про будь-яку угоду, якої вони могли досягти.

Строк, відведений для досягнення сторонами угоди, сплинув без укладення такої угоди.

Розглянувши матеріали справи та зауваження підприємства-заявника і Уряду щодо справедливої сатисфакції у цій справі, Європейський суд ухвалив рішення щодо справедливої сатисфакції, мотивуючи його наступним.

Так, Європейський суд зазначив, що характер і розмір справедливої сатисфакції прямо залежить від характеру порушення, однак іноді точному розрахунку суми, необхідної для повного відшкодування матеріальної шкоди, якої зазнав заявник, може заважати невизначений характер збитків, що випливають з порушення. Якщо ж один або кілька видів збитків неможливо точно вирахувати або різницю між матеріальною та моральною шкодою важко встановити, Суд може вирішити зробити загальну оцінку.

Щодо грошового відшкодування моральної шкоди Європейський суд вказав, що може присудити її комерційному підприємству, здійснюючи оцінку на засадах справедливості, оскільки її точний розрахунок в принципі неможливий.

При визначенні розміру моральної шкоди, яка впливає з порушень пункту 1 статті 6 Конвенції та статті 1 Першого протоколу, у зв'язку зі скасуванням остаточного судового рішення, винесеного на користь підприємства-заявника всупереч принципу *res judicata*, традиційним підходом Суду було присудження підприємству-заявнику суми, яку би воно отримало, якби рішення не було ска-

совано, з вирахуванням подальших національних виплат, якщо такі мали місце.

Таким чином, беручи до уваги плин часу, велику кількість питань, які не підлягають точній оцінці, та неможливість точно визначити у кількісному вираженні моральну та матеріальну шкоду, завдану підприємству-заявнику, Суд вирішив, що він має здійснити оцінку на засадах справедливості та зробити загальну оцінку, взявши за відправну точку суму, присуджену ухвалою Вищого арбітражного суду України від 2 липня 1998 року.

За цих підстав Європейський суд одноголосно:

1. *Постановляє*, що

(а) держава-відповідач має сплатити підприємству-заявнику двома частинами 27000000 (двадцять сім мільйонів) євро відшкодування матеріальної та моральної шкоди плюс будь-який податок, який може нараховуватись на цю суму; вона має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу. Зазначена сума має бути сплачена таким чином:

(і) 13500000 (тринадцять мільйонів п'ятсот тисяч) євро – протягом дванадцяти місяців,

(іі) решта 13500000 (тринадцять мільйонів п'ятсот тисяч) євро – протягом 24 мі-

сяців з дня, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції;

(b) із закінченням зазначених строків і до остаточного розрахунку на ці суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

2. *Постановляє*, що

(а) упродовж трьох місяців з дня, коли це рішення набуде статусу остаточного, відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції держава-відповідач має сплатити підприємству-заявнику 30000 (тридцять тисяч) євро компенсації судових та інших витрат плюс будь-який податок, який може нараховуватись на цю суму; вона має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

3. *Відхиляє* решту вимог підприємства-заявника щодо справедливої сатисфакції.

Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з кредитних договорів

Постанова пленуму Вищого господарського суду України
від 24 листопада 2014 року № 1

Відповідно до пункту 6 частини другої статті 36 Закону України «Про судоустрій і статус судів» пленум Вищого господарського суду України **постановляє**:

З метою забезпечення однакового і правильного вирішення господарськими судами

спорів, що виникають з кредитних договорів, дати господарським судам такі роз'яснення.

1. Загальні положення

1.1. У розгляді справ зі спорів, пов'язаних з укладенням, зміною, розірванням, визнан-